

foto: dorin stanciu

MAIA MORGENSTERN în mod firesc talentată

Actrița Maia Morgenstern traversează o zi-die fastă: joacă mult și bine la Teatrul Național (Trilogia, Noaptea regilor, Domnișoara Iulia, Livada de vișini). Rolul Nela din filmul lui Lucian Pintilie Balanța i-a creat popularitate și dincolo de cercul, oricum mai limitat, al publicului de teatru. Premii naționale și internaționale, atenția presei îi conferă, într-un anume sens, râvnitul statut de vedetă. Dar în România, azi, vedetele nu se recrutează din lumea spectacolului; existența Maiei se desfășoară firesc în confruntare cu problemele vieții și ale transportului în comun, între filmări, repetiții și spectacole, aplauze și cumpărături, interviuri și lecțiile copilului. O femeie tânără înfățișată care, când își scoate broboada, te șochează cu un cap complet ras (pentru filmare) care n-o urîțește, ci îi subliniază expresivitatea, demonstrație implicită a modului în care destinul personajelor intervine în

cotidianul omului. După 11 ani de meserie, Maia Morgenstern este o actriță căreia îi merge bine, ea privește înapoi și înainte cu liniște.

■ **Dincolo de împrejurări, există probabil în viața ta momente de răscruce, în care ai ales, renunțând în același timp.**

□ *Un asemenea moment a fost hotărîrea mea de a mă prezenta la concursul Teatrului Național, când am venit la audiția organizată de Andrei Șerban. N-aș vrea să minimalizez alte opțiuni, dar cred că acesta a fost momentul hotărîtor.*

■ **Prin ce? La ce ai renunțat?**

□ *Am avut o strîngere de inimă, pe care o mai simt încă în legătură cu plecarea de la Teatrul Evreiesc. Eu consider că nu l-am părăsit definitiv și fac orice sacrificiu - poate că e cam mare cuvîntul - pentru a mă întoarce acolo, pentru a juca acolo, pentru a ajuta Teatrul Evreiesc, pentru a mă ajuta pe mine jucînd*

acolo, alături de un colectiv care mi-e foarte drag. Niciodată n-am să uit lecția primită de-a lungul timpului: să joci, să dai tot ce ai în tine ca actor, chiar dacă sînt doi, trei spectatori în sală, chiar dacă, sau pentru că e frig, mizerie și jale, să-i bucuri pe acei doi oameni.

■ Alte renunțări?

□ Cînd domnul Pintilie m-a ales pentru **Balanța**, Teatrul Național pleca în Brazilia cu **Trilogia**. Filmările nu puteau fi întrerupte pentru atîta timp. Trebuia să renunț la turneul cu **Trilogia** pe care o iubesc și o ador. Domnul Pintilie era conștient de ce înseamnă Medeea pentru mine și mi-a explicat foarte cinstit. Am hotărît să nu plec în Brazilia și să fac rolul Nela. M-am gîndit exact la asta: să fac rolul, nu că voi merge cu filmul **Balanța** peste tot și că voi lua premii.

■ Ai mai spus și în alte rînduri că regizorii Andrei Șerban și Lucian Pintilie au jucat un rol hotărîtor în viața ta artistică. Crezi că altminteri calitățile tale nu s-ar fi exprimat?

□ Important în aceste două întîlniri este ce am descoperit. Calitățile - dacă e să folosim acest cuvînt - existau. Știam că sînt o fată talentată. Dar talentul are nevoie de descoperirea a ceea ce nu știi, a ceea ce am scos la lumină cînd am jucat Medeea, *Varia din Livada de vișini*. Cu *Varia* a fost cam greu.

■ De ce?

□ E frumos, e Cehov, ne-am bucurat toți și pe urmă mi-am dat seama că nu știu nimic, că habar n-am cum se face. Ia joacă tu replica: "Ce frig e, mi-au înghețat mîinile, mamă, camerele dumitale, cea albă și cea violetă, sînt la fel". Cum o faci? (Maia a turuit replica și, fără să aștepte ca eu s-o joc, a continuat.) Ce pui, cît pui, ce înseamnă, de unde vine, unde se duce? Și-mi amintesc cît de tare insista domnul Andrei Șerban să uităm toate bisturiile și cheițele pe care le aveam deja și să inventăm noi ustensile.

■ A ajuns și asta un fel de loc comun - "s-o luăm mereu de la început, să ne regăsim puritatea inițială". Totuși o meserie, fie ea și actoria, nu se poate practica în afara unor acumulări.

□ E vorba despre altceva: în primul an de institut trebuia să ne prezentăm la examen cu dramatizări; eram un fel de autor total, făceam textul, jucam, aranjam luminile, făceam scenografia, ilustrația muzicală. Instinctiv, ca un sugar care în primele două luni știe să meargă, apoi uită. Îmi face mare plăcere să mă duc la Institut, să-i văd pe studenți lucrînd, mă molipsesc de curajul lor. Poate că această, să-i spunem, inconștientă trebuie regăsită la

fiecare rol.

■ Spectatorii te inhibă sau te stimulează?

□ Capăt de la ei o mare energie, și un suflu, și o căldură extraordinare. Nu sînt vorbe mari. Ieri am jucat **Domnișoara Iulia** într-o sală arhiplină, din fericire. Scena e dispusă în așa fel, încît eram înconjurată de oameni; simțeam căldura - nu e o metaforă, simțeam la propriu respirația lor. De la spectator primești o seamă de impulsuri, acele impulsuri care fac din teatru un fenomen viu.

■ În Medeea, senzația e că vii dintr-o altă lume, de care de fapt nu te-ai desprins.

□ **Trilogia** ca spectacol e construită pe un instinct fundamental, esențial, care circulă de la actor la spectator și invers. Domnul Andrei Șerban insista: "Nu mișca, operează cu sunetul". Sunetele sînt fluide, materiale. Cel mai bun spectacol al meu cu Medeea a fost cînd creierul era în perfectă stare de funcționare. S-a întîmplat la Festivalul de la Salzburg, cînd în ultima clipă actorul care-l juca pe Iason s-a îmbolnăvit, a fost desemnat altul, practic spectacolul începuse și eu nu știam cine va fi Iason. Atunci luciditatea, creierul îmi funcționa brici, iar emoția era caldă, prezentă, vie. Rezonam și acționam în armonie, ca la pian, erau bune și dreapta și stînga și pedalele. Mintea funcționa, inima funcționa, emoția funcționa, sexul funcționa, viața funcționa.

Cînd emoția e covîrșitoare, și uneori e atît de mare încît îmi pierd vederea - nu văd în fața ochilor - eu simt foarte tare și plin, dar simt în același timp că nu dă... Stările paroxistice te pot duce într-o zonă necontrolată și necontrolabilă care nu e foarte folositoare... E un lucru complicat... Nu e ca la matematică, întîi rezolvăm paranteza și apoi ce e în afara parantezei.

■ Din Institut aveai reputația unei viitoare tragediene, drum pe care se poate afirma că te-ai împlinit.

□ Da, dar îmi place foarte tare comedia și trebuie să fii foarte inteligent și să ai un dezvoltat simț al măsurii ca s-o joci. Mie mi-e mai greu, dar mă simt atrasă de tot ce e "mai greu". Nu sînt dintre cei cărora viața le-a făcut cadouri. Eu lucrez cu efort, apoi am nevoie de timp pentru ca urmele acestui efort să dispară.

Pe ultimele cuvinte Maia a început să se dezbrace și, deși zîmbea în continuare și era politicoasă, contactul s-a pierdut. Cu cîteva clipe înainte de a începe la propriu "ritualul" pregătirii, comutatorul funcționase. Urma **Noaptea regilor**. Spectacol.

■ MAGDALENA BOIANGIU